

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbøndelseskrift

til

den offentlige

Afgangsexamen og Hovedexamen

i

Frederiksborg lærde Skole

i Juni og Juli 1855.

- I. Om Naturhistoriens Værd som Skolefag. Foredrag holdt ved Translocationen i Frederiksborg lærde Skole d. 22 Juli 1854 af Adjunkt G. S. Knæckenborg.
 - II. Skoleefterretninger for Skoleaaret 1854—55 af Dr. H. M. Flemmer, Statsraad, Professor og Skolens Rector.
-

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. C. Scharling.

Om

Naturhistoriens Værd som Skolefag.

Foredrag holdt ved Translocationen i Frederiksberg lærde
Skole d. 22 Juli 1854

af

G. S. Knackenborg,
Adjunkt.

Det er blevet mig tilladt at tale et Par Ord ved denne Leilighed; men idet jeg træder frem her, maa jeg strax bede Dem om ikke at vente nogen Udtalelse om denne Dags almindelige Betydning; Ketten til en saadan tilhører en Bærdigere end mig. Det, jeg har at sige, angaaer vel Skolen, men vedrører dog mig mere personlig, idet jeg ønskede at henvende Deres Opmærksomhed paa Spørgsmaalet om det Fags Berettigelse, som jeg er kaldet til at repræsentere her ved Skolen, nemlig Naturhistorien. Det kunde synes overflødig at tale om dette Fags Berettigelse, da det jo ved en kongelig Forordning er befaleet, at der skal undervises og aflægges Prøve deri ved de lærde Skoler; det kongelige Bud maa være dets Berettigelse. Men et hvilket som helst kongeligt Bud har tidt ondt ved at blive gennemført, eller udføres lunkent og derfor ufuldstændigt, naar ikke alle Parter ere enige om Bestimeligheden eller Nødvendigheden af Budet, ja det vil endog let træffe paa idetmindste passiv Modstand hos dem, der ansee det for skadeligt. Hvad der gjælder om ethvert kongeligt Bud, kunde ogsaa gjælde om nærværende, og Modstanden kunde her tænkes at komme fra to Sider, enten fra Skolen selv eller fra Disciplenes Bærger, idet det kunde tænkes, at ingen af disse Parter vilde indrømme den nødvendige Tid eller de nødvendige Hjælpemidler til Underviisningen i Naturhistorie, fordi de meente, at den Tid og Kraft, der udkræves til dette

Fag, kunde anvendes bedre. Det er nu saa langt fra, at Naturhistorien ved denne Skole nogenfinde har stødt paa nogen Modstand, at jeg tværtimod med Tak maa indrømme, at den har mødt idel Velvillie fra begge Sider. Beredvillig har Skolen indrømmet, hvad der er blevet forlangt, for at den kunde blive udstyret med det nødvendige og ved den første Anskaffelse temmelig kostbare Underviisningsapparat, hvorom Skolens Program iaar har indeholdt Underretning. Ligesaa beredvillig have Disciplenes Forældre eller Bærger indrømmet de nødvendige Hjælpe midler, som maae være i Disciplenes Hænder, for at de kunne lære Naturhistorie, som den bør læres. Men det er derfor en billig Fordring, at de faae at vide, at saavel Statens som deres egne Penge og Disciplenes Tid og Kraft ikke bortødsles til Unytte. Og da det ikke er sjældent, at Naturhistorien støder paa, om end ikke Uvillie, saa dog en Tvivl om dens Berettigelse som Skolefag, saa har jeg grebet denne Leilighed til at forsøge paa kortelig at paa-vise, at Naturhistorien i Skolens Organisme har en berettiget Plads, en særegen Opgave med Hensyn paa den Unges Dannelse, en Opgave, som vel ikke kan stilles saa høit som enkelte andre Fags, men som dog er langt fra at kunne kaldes ringe eller ubetydelig. Jeg er derfor saa fri at opholde Dem nogle Diebliffe, idet jeg vil henlede Deres Dymærksomhed paa

Naturhistoriens Værd som Skolefag.

Der høres vel tidt Tale om Naturvidenskabernes Bigtighed og Indflydelse som Middel for den almindelige Dannelse, og denne deres Bigtighed er jo ogsaa til en vis Grad anerkjendt, om end ofte kun ubevidst, idet disse Videnskaber i større eller mindre Omfang ere indførte som Underviisningsfag, ikke blot ved Drengeskoler, men selv ved qvindelige Dannelsesan-

stalter. Men spørges der, hvorpaa da egentlig Naturhisto-
 riens Ret som Skolefag berøer, faaer man ofte et urigtigt
 Svar. Nogle mene, at Naturvidenskaberne have tilbundet sig
 en saadan Plads i Literaturen, at intet dannet Menneſte bør
 være uvidende om deres Indhold. Men hvis en Videnskabs
 Berettigelse som Skolefag alene laa deri, at den gjør sig
 gjældende i Literaturen, da maatte flere Videnskaber, saasom
 Politif og Statslære, rationel Agerdyrkning o. fl. med samme
 Ret optages; men derom har der jo hidtil ikke været Tale.
 Sagen er nemlig den, at en Videnskab ikke er berettiget i
 Skolen, blot fordi den forøger vor Vid en; thi Vid en i og
 for sig, især megen Vid en, er af tvivlsom Værd, naar denne
 Vid en ikke tillige uddanner en Side af Aandens Evner, som
 ellers vilde forblive udyrket. Hvis det altsaa ikke gjaldt om
 Naturhistorien, at den danner i en vis Retning, vilde den
 være uberettiget i Skolen; ja selv om det indrømmedes, at
 Naturhistorien danner, men det kunde paavises, at denne
 samme Dannelse kunde erhverves paa en bedre og lettere
 Maade igjennem et andet Fag, som ifølge sin Natur var
 mere skiftet dertil, da vilde dog Naturhistorien være overcom-
 plet og altsaa kun tidsspildende. I Følelsen heraf griber
 man gjerne en anden Udvei og siger, at det er af saa stor
 praktif Nytte i Livet at kunne Naturhistorie, fordi man har
 saa rig Anvendelse for denne Kundskab i saa mange daglige
 Livets Forhold, at man gjør de Uge en sand Tjeneste ved
 at meddele dem en saadan. Dette kan nu til en vis Grad
 være sandt, skjøndt i langt ringere Grad, end man gjerne troer,
 fordi den anvendte Naturhistorie ikke vedkommer Skolen;
 men hertil kan atter svares, at den blotte Nytte af et Skole-
 fag ikke giver det Berettigelse; thi i saa Fald vilde meget
 Andet have større Ret end Naturhistorie, og var Nytten det
 bestemmende i denne Henseende, da var Latin og Græff uden

Berettigelse, og alle latinske og græske Forfattere maatte afstafes af Skolerne. Men naar Ingen, idetmindste Ingen, der forstaaer sig lidt derpaa, prædiker en Udbryddelsesfrig inod de græske og romerske Forfattere, saa ligger Grunden dertil i Anerkjendelsen af, at Bestjæftigelsen med de gamle Sprog har en dannende Indflydelse af høieste Betydning, hvorpaa jeg dog ikke her skal indlade mig, men gaae over til at forsøge paa at paavise, at Naturhistorien har en lignende, om end ikke saa betydningsfuld aandsdannende Kraft i sig.

At ogsaa Legemet og dets Evners Udvikling har sin Berettigelse i Skolen, det anerkjendte Oldtiden, idet den gjorde Gymnastiken til en betydningsfuld Deel af Underviisningen, og det anerkjendes jo ogsaa i alle Skoler i vore Dage. Men den høieste Virksomhed af Legemet, Sandsningen, hvorigjennem den ydre Verden kommer til vor Bevidsthed, hvor Legeme og Aand træffe sammen, saa det er umuligt at sige, hvad der er meest virksomt, Legemet eller Aanden, denne Legemets høieste Virksomhed vilde uden Naturhistorien komme til at savne sin Uddannelse. Naturhistorien lærer nemlig den Unge at bruge sine Sandser, navnlig den Sand, hvorigjennem de fleste sandfælige Phænomener opfattes, Diet. At see og see er nemlig to Ting; thi ogsaa i det reent Legemlige gjælder, hvad der oprindeligt er sagt om det aandelige Syn, at Mange have Dine at see med og see dog ikke. Til ret at see hører nemlig ikke blot at faae et almindeligt Indtryk af en Gjenstand, saa at den til Nød kan gjenkjendes, naar man atter ser den. Til ret at see en Gjenstand hører at opfatte den i alle dens Enkeltheder, samle disse Enkeltheder til et Totalbillede og gjøre dette saaledes til sin Eiendom, at det kan reproduceres. Men en saadan Jagttagelse af sit Stof fordrer netop Naturhistorien, og derfor kan det siges, at den skjærper Jagttagelsesevnen, ikke blot for Natur-

phænomenerne, men ogsaa for hele den øvrige objective Verden; thi det *Vie*, der eengang er skjærpet i een Jagttagelsesretning, vil ogsaa være det i andre Retninger, hvor *Talen* er om noget sandselig Jagttageligt. Og at en saadan Udbannelse af *Sandse-* og Jagttagelsesevnen har sin store Betydning i den almindelige Dannelse, troer jeg ikke, at Noget vil nægte. Men uden Naturhistorie vilde denne Udbannelse komme til at savnes. Thi vel kunde det siges, at *Livet* selv underviser i denne Retning; men *Livets* Underviisning er for mangfoldig og umethodist og det overlader Alt til det enkelte Individ, hvor *Talen* er om med Bevidsthed at samle de gjorte Erfaringer under fælleds Begreber; desuden maa det erindres, at det netop er *Skolens* Dypgave at regulere og methodist at lede den Unge's aandelige Liv. Skolelivet skal netop være Blomsten af det i den Unge sig rørende og udfoldende aandelige Liv, dets høieste Kraftyttring, og faaer en Livsyttring ikke Lov til at udtale sig igjennem et Skolesag, fordi intet Sag tilstøder en saadan Udtalelse, da vil denne Livsyttring, netop fordi den savner sit Organ i Skolen, efterhaanden blive tilbagestrængt ogsaa udenfor Skolen. Men af de andre Underviisningsfag kan intet siges at uddanne denne Side af Sjælens Virksomhed, eftersom de alle ere mere eller mindre Abstractioner, hvor kun *Tanke*, *Reflexion* eller *Phantasie* ere virksomme. Vel beskæftiger ogsaa *Grammatiken* og *Sprogunderviisningen* i det Hele sig med sandselig iagttagelige Former. Men ligesom disse ere Producter af menneskelig Aandsvirksomhed, saaledes blive de ogsaa og maae blive behandlede som saadanne i *Sprogunderviisningen*, saa at Eftertrykket bliver lagt paa at see bort fra Formen og t æ n k e paa den *Tanke*, som Formen er Udtrykket for. Ogsaa *Mathematiken* beskæftiger sig med Former; men om disse gjælder det Samme, at de anstuelige Former ere det mindre Vigtige, naar blot *Tanken*

om Formen er der. Dette sees bedst, naar man lægger Mærke til, at en misdannet Cirkel f. Ex. fortræffelig lader sig benytte til at føre et Beviis, fordi den ideale Cirkel eksisterer i Phantasten, medens den faktisk givne altid kun tilnærmelsesviis svarer til Idealet; ja man kan jo endog sige, at den ideale Cirkel overhovedet slet ikke eksisterer paa noget Punkt i hele Universet. Det eneste Fag, som beskæftiger sig med tydelig anskuelige Former for deres egen Skyld, er Geographien. Men de Former, den beskæftiger sig med, saasom Landes Omrids o. s. v., staae som mere tilfældige og lade sig ikke føre tilbage til visse Love, ialtsald kun igjennem Geologien og da kun i store Træk; de geographiske Former savne derfor en Fordeel, som Naturhistoriens har, og hvorom jeg om lidt skal tale. Vilde man derfor udelukke Naturhistorien af Skolen og kun holde sig til de andre Fag, vilde den Unges Aand let udvikles eensidigen; thi ved den idelige Beskæftigelse med Ideer og Abstractioner vilde Aanden udsættes for at forfalde til at ruge over sig selv og sine egne Producter, uden Interesse for den faktisk eksisterende Verden og dens Liv. Og naar der tidt klages over, at der i de sociale og politiske Spørgsmaal gjør sig en eensidig ideal, dogtrinær Retning gjældende, som ikke vil respektere de faktisk givne Tilstande, men vil sætte sine Ideer igjennem, enten de saa passe eller ikke paa et givet Standpunkt af Udviklingen, saa er det maaskee berettiget, naar en høitaget Pædagog, Prof. Lange, i sit Skrift „Skolen og Livet“ for en Deel henter Forklaringen til denne Retning i en eensidig Opdragelse til Reflexion og søger et Correctiv derimod i de physiske Discipliner. Saameget er vist, at Naturhistorien fordrer, at man skal tage det givne Naturphænomen, saaledes som det nu eengang er, med en vis Hengivelse gjøre Afkald paa sig selv og sin egen subjective Speculation eller forudfattede Mening og leve sig ind i den

eksisterende, faktisk givne Form. Men er Sindet igjennem Naturen vænnet til en saadan sig hengivende Jagttagelse, da vil det ogsaa have lært at respektere andre Livets Forhold i deres Facticitet.

Men endnu en anden Betragtning gjør sig gjældende, hvoraf det vil fremgaae, at Naturhistorien har en dannende Kraft. Det er nemlig saa langt fra, at Naturhistorien udelukker Reflexion, at den tværtimod af sig selv fremkalder en sund og for den Unge let tilegnelig Reflexion. Man maa nemlig erindre, at de enkelte Phænomenener, hvormed Jagttagelsen begynder, ikke faae Lov til at staae isolerede, men at de ifølge deres større eller mindre Overensstemmelse samles i Grupper, Familier, Ordener o. s. v., med andre Ord, at de danne et System. Men for at forstaae dette System, maa Disciplen see endnu noiere til og vænne sig til at abstrahere; han kan nu ikke blive staaende ved blot at iagttage alle Enkelthederne ved den enkelte Naturform, men maa i de mange Former sondre det Fælleds ud fra det Særegne, det Almindelige fra det Characteristiske, og skjelne det Constante i alle beslægtede Former fra det Varierende, det Vigtige fra det Uvigtige, med andre Ord: han maa selv være virksom ved Dannelsen af Systemet; thi dette kommer ikke til ham som noget Færdigt, eftersom han begynder med de enkelte Former; paa ethvert Punkt kan han selv overbevise sig om, at man ikke gaaer vilkaarlig frem i Dannelsen af Systemet, idet han med egne Dine kan kontrollere dets Rigtighed. Men et saa fatteligt og haandgribeligt System tilbyder ingen anden Underviisningsgjenstand. Vel have ogsaa Grammatiken og Mathematiken deres Systematik; men her kan atter siges, at vel ere disse Systemer sande, men de ere dog meer eller mindre af den Bestaaffenhed, at de maae tilegnes igjennem en reen Reflexion. Naar vi altsaa betænke, at Naturhistorien

aabner den Unges Die for, hvad et System vil sige, og at intet andet Underviisningsfag gjør det paa en saa simpel og fattelig Maade, troer jeg, at man vil forsone sig med de undertiden temmelig lange Navnerækker med deres Afdelinger, Underafdelinger o. s. v., til Grund for hvilke ligger en systematisk Nødvendighed.

Men selv om det nu indrømmes, at saavel denne Jagttagelse af enkelte Phænomener og Beskrivelse af deres Former, som den derpaa følgende Systematisering havde sin Indflydelse paa Landsejernes Dannelse i en vis Retning, kunde man dog gjøre den Indvending, at dertil kunde anvendes hvilket som helst Gjenstande, saasom Redskaber, dannede af Menneskehaand, idet man fordrede en Beskrivelse af dem og derpaa bragte dem i System. Heri kunde vistnok ligge en vis Landsøgymnastik; men jeg maa dog paa Naturformerne's Vegne gjøre Paastand paa, at deres Værd i saa Henseende staaer høiere. Man maa nemlig erindre, at Naturformerne ikke ere blot og bar Former, men have et Indhold, et Liv, og her fremtræder en ny Opgave for Naturhistorien, nemlig at paavise den skjønne Harmonie, der finder Sted imellem Form og Indhold, Organerne og det Liv, de skulle tjene, eller almindelig udtrykt imellem Middell og Formaal. Og medens vi ofte med Sorg vende Blikket bort fra mangt et forqvælet Forhold i Livet og med Anger maae betragte mangan en forfæilet Retning i vort eget Liv, naar vi først have faaet Diet op for Contrasten imellem de givne Evner og det Præsterede, mellem Idealet og vor egen Ufuldkommenhed, eller rigtigere sagt vor egen Syndighed — saa gaae vi aldrig utilfredsstillede bort fra en Naturform. Thi en op høiet Simpelhed i Anvendelse af Midler — Plan, Hensigtsmæssighed, med eet Ord Viisdom og i de fleste Tilfælde Skjønhed lyser os imøde paa ethvert Punkt, og det hvad

enten vi betragte den enkelte Organisme eller vi betragte Naturen som et stort Hele. Og medens saa mangt et Forhold i Livet taber i Skjønhed ved et nøiere Eftersyn, saa er her det Omvendte Tilfældet; thi jo nøiere en Naturform betragtes, desto skjønnere bliver den. Men at Betragtningen af en saadan Wiisdom, Harmonie og Skjønhed maa indvirke dannende og forædlende paa Gemyttet, deri ville vistnok Alle være enige.

Vi have saaledes seet, at Naturhistorien begynder med at uddanne Sandheden, derpaa fremfalder en sund og naturlig Reflexion, og endelig saa vi, at den maa virke forædlende paa Gemyttet. Men vi staae her paa et Wendepunkt, hvor Naturhistorien viser udover sig selv, til noget Høiere og Bedre end den selv, nemlig Religionen. Vel høres der tidt Tale om, at de to Videnskaber, Naturhistorie og Theologie, er uforsonlige Fiender; men jeg deler ikke denne Mening. Vil Naturhistorikeren sige, at saa er jeg en daarlig Naturhistoriker, eller Theologen, at saa er jeg en daarlig Theolog, da skal jeg villig indrømme Paastanden, men ikke Forudsætningen, hvoraf der sluttes. Paa det Trin, jeg indtager, det være nu saa lavt det være vil i begge Retninger, holder jeg fast paa Pauli Udsagn, at Universet er en Guds-aabenbaring, vel en ufuldstændig, der kun aabenbarer Guds Almagt, Wiisdom og Godhed, men dog en Aabenbaring, der for Hedningene skulde være og for os kan være en Opdrager til Christum. Ogsaa denne Side af Naturhistorien er værd at agte paa; thi derved indrømmer den, at den ikke er en Viden, der kan hvile salig i sig selv, men der vækker en Higen i Sindet opad til Afskabningens Opbav, der ikke har indskrænket sig til at aabenbare sig som den almægtige, vise og gode, men ogsaa som den retfærdige og naadige Gud. Thi herom tier Naturen, den vækker kun Længsler og Anelser, men

kan ikke selv tilfredsstille dem, og den træder af for at overlade Madsen til Religionen. Og saaledes opfylder Naturhistorien, hvad der er Pligt for Enhver i Livet, nemlig at have et Formaal i sig selv, dog ikke egentjærlig, men tillige resigneret at være Middel for et høiere Formaal, i dette Tilfælde det Høieste, det religiøse Liv, hvis Endemaal er Livet i Christus.

Og hermed være Naturhistorien anbefalet til Alles fremdeles Velvillie, ikke blot deres, med hvem jeg fremdeles skal arbejde i dette Fag, men ogsaa deres, der nu have affsluttet et Skolekursus deri, saavel som de Manges, der enten directe eller indirecte kunne bidrage til, at Naturhistorien kan bære Frugt og tilfredsstillende løse den Opgave, den har som sær-egent medvirkende Organ i Skolens Organisme.

Efterretninger

om

Frederiksborg lærde Skole

for Skoleaaret 23 Aug. 1854—22 Aug. 1855

af

Dr. H. M. Flemmer,

Statsraad, Professor og Skolens Rector.

Afgangsexamen.

S Overeenstemmelse med Ministerialskrivelse af 10 Juni 1854 afholdtes den skriftlige Deel af Afgangsexamen for 1854 ved Frederiksborg lærde Skole d. 23—26 Juni. Opgaverne, som sendes under Forsegling fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, vare følgende.

Tydsf Stil.

Da de nordiske Nationer toge det romerske Riges Provindser i Besiddelse, bestode de af lutter frie Mennesker, der af frivillig Beslutning havde tiltraadt det Forbund, som gik ud paa Grobring, og, idet de toge lige Deel i Krigens Arbejder og Farer, havde en lige Ret til de Lande, der vare Felttogets Løn. Enkelte Hobe adløde en Høvdings Befalinger, mange Høvdinger med deres Hobe en ¹⁾ Feltøverste eller Fyrste, der anførte Hæren. Der gaves altsaa, ²⁾ under lige Frihed, tre forskiellige Stænder, og efter denne Standforskjel, maafte ogsaa efter den udviste Tapperhed, falde nu ogsaa Lodderne ud ved Landedelingen. Enhver fri Mand fik sin Andeel, Høvdingerne en større, Hærfereren den største; men frie, som Besiddernes Personer, vare ogsaa Eiendommene, og hvad der blev tilkiendt En, blev hans for bestandig, med fuldkom-

1) Felbhauptmann.

2) bei.

men Uafhængighed. Det var hans Arbeides Løn og Tienesten, der gav ham en Ret dertil, var allerede ydet.

Sværdet maatte forsvare, hvad Sværdet havde ³⁾ vundet, og til at beskytte det Erhvervede var den enkelte Mand ligesaa lidet i Stand, som han enkelt vilde have erhvervet det. Det krigerste Forbund maatte altsaa heller ikke i Freden falde fra hinanden. Høvdingerne og Hærførerne vedbleve og ved indtrædende Nødstilfælde stod den nu bosatte Nation strax kampfærdig ligesom paa det første Indfalds Tid. Fra enhver Landbesiddelse var den Forpligtelse uadskillelig at yde ⁴⁾ Hærsfølge, det er, med den behørig Udrustning og et passende Følge at støde til det almindelige Forbund, som forsvarede det Hele.

Udarbeidelse i Modersmaalet.

Hvorledes er Samvæmmet mellem Menneskene i dette Aarhundrede blevet lettet ved Opfindelser?

Latinisk Stil.

Lucian, en græsk Skribent fra det andet Aarhundrede efter Kristus, har iblandt meget Andet skrevet „Dødes Samtaler“, i hvilke han paa en vittig og skiemtesfuld Maade indfører bekendte Mennesker fra forskjellige Læder og Stæder forhandlende i Underverdenen om Ting, der passe til deres Characterer og Bedrifter i Oververdenen. I en af disse Samtaler opdigter han, at Alexander og Hannibal komme til Minos for at bede ham at afgjøre en Strid, de have, om hvem af dem den første Rang imellem Feltherrer tilkommer. Tillige indfinder Scipio Africanus den Ældre sig. Hannibal tager

³⁾ eringen.

⁴⁾ Heerfølge.

først Ordet og fremstiller, hvor store Bedrifter han har udført med en ikke stor Hær, idet han kæmpede ikke imod blødgættige og feige Mædter, men imod de haardføre og tappreste Folk. Derpaa udvikler Alexander, at han, efter at være som Ungling draget ud fra et lidet Rige, har undervundet det største Herredømme, som Mennesker nogeninde have stiftet, er trængt frem til forhen ukjendte Lande, og, efter at have overvundet de største Vanfæligheder og Farer, er død ubesejret. Da nu Minos betænker sig, ¹⁾ lægger Scipio sig imellem og erklærer, at han viger for Alexander og hans Bedrifters Underværker, men at han ikke kan taale, at Hannibal, hvem han har overvundet, foretrakkes for ham. Minos giver Scipio Medhold og tildeler Alexander den første Plads imellem store Hærførere, Scipio den anden; Hannibal byder han at være tilfreds med den tredie. Maaſkee vil Nogen ſige, at det let ſees, at Grækeren har været ²⁾ gunſtigere ſtemt for den græſke Konge end for Carthaginienseren.

Latinſk Verſion.

(Ex oratione Romæ belli socialis tempore in iudicio habita. Orator ostendit, malorum et improborum civium Romanorum consiliis et promissis socios ad arma capienda conſtatatos eſſe; alioqui non auſuros fuiſſe tantum bellum movere.)

Quibuſcum bellum geramus, iudices, videtis; cum ſociis, qui pro nobis pugnare et imperium noſtrum nobiſcum ſimul virtute et industria conſervare ſoliti ſunt. Hi quum ſe et opes ſuas neceſſario norunt, tum vero nihilo minus propter propinquitatem et omnium rerum ſocietatem, quid populus Romanus viribus et armis poſſet, ſcire et exiſtimare poterant.

1) intervenio.

2) faveo.

Hi si ipsi per se deliberassent, quæso, quæ res erat, qua freti bellum contra nos suscipere conarentur, quum multo maximam sociorum partem in officio manere intelligerent, quum sibi non multitudinem militum, non idoneos imperatores, non pecuniam publicam præsto esse viderent, non denique ullam rem, quæ pertineret ad bellum administrandum? Si cum finitimis de finibus bellum gererent, si totum certamen in uno proelio positum putarent, tamen omnibus rebus instructiores ac paratiores venirent, nedum illud imperium orbis terræ, cui omnes gentes, reges, nationes partim vi, partim voluntate concesserunt, quum aut armis aut beneficiis a populo Romano superati essent, ad se transferre tantulis viribus conarentur. Nulla igitur re inducti, nulla spe freti arma sustulerunt? Quis hoc credat, tantam amentiam quemquam tenuisse, ut imperium populi Romani tentare auderet nullis copiis fretus? Ergo aliquid fuisse occultæ spei necesse est. Id quid aliud, nisi hoc, quod dico, potest esse?

Geometrisk Dpgave.

I et Triangel ere de fra Toppunkterne paa de modstaaende Sider nedfældte Høider proportionale med tre givne Tal m , n , p . Deraf skulle Trianglets Vinkler bestemmes.

Exempel. $m = 3$, $n = 4$, $p = 5$.

Arithmetiske Dpgaver

(begge Dpgaver forlanges løste).

1. Hvilken Ligning maa finde Sted imellem tre Tal P , Q , R , saa at enhver af dem er bestemt ved de to andre, naar de som Led saavel i en arithmetisk Række (Differentserække) som ogsaa i en geometrisk Række (Quotientrække) skulle svare til de samme tre Indices p , q , r ?

2. Naar Folkemængden i et Land i en Række af n Aar vøxer i et Forhold, som, foranderligt med Aarene, er betegnet

$t_1, t_2, t_3 \dots t_n$, hvilket uforanderligt aarligt Middelforhold t vilde i de n Aar have givet Folkemængden den samme Tilvæxt?

Exempel. $n = 40, t_1 = t_2 = t_3 \dots = t_{30} = 0,0065, t_{31} = t_{32} \dots = t_{40} = 0,0076$.

Da Underviisningsinspecteuren var forhindret fra at overvære Afgangsexamens mundtlige Deel, og det var overladt Skolens Rector med Hensyn hertil at anordne det Fornødne, blev denne Deel af Proven holdt i Forbindelse med Skolens Hovedexamen i Tiden d. 10—19 Juli efter det i forrige Aars Skolesterretninger aftrykte Schema. Til Afgangsexamens sidste Deel indstillede sig de 6 Disciple i VII Cl., som i Aaret 1852 havde underkastet sig dens første Deel, nemlig Ernst Christian Schebel, Joachim Sigismund Ditlev Knuth, Jens Paulsen Jørgensen, Peder Nielsen, Diderik August Raaschou og Søren Peter Wilhelm Albrethsen; til dens første Deel indstillede sig 7 af Disciplene i VI Cl., nemlig Henrik Carl Alexander Lassen, Hans Christian Holch, Carl Arnold Leopold Heise, Ole Frederik Emil Fensmark, Louis Beethoven Jessen, Thorvald Philip Landsperg og Alexander Niels Lorenzen Hansen; den 8de Discipel i VI Cl. Christopher Joachim Waldemar Landsperg var ved langvarig Dienstydem forhindret i at underkaste sig Examen. De andre 7 Disciple i VI Cl. bleve efter Resultaterne af Afgangsexamen og Hovedexamen opfløttede i VII Cl.; A. N. L. Hansen dog med Protest fra Overlærer Holmstedt. Til Universitetet afgifft Ernst Christian Schebel med 5 Ug., 6 Mg., 2 G., foruden 1 Mg. for Hebraisk (Salværdi 92 Points);

Joachim Sigismund Ditlev Knuth og Jens Paulsen Jørgensen, hver med 8 Mg. og 4 G. (Talværdi 81 Points); Diderik August Naaschou med 4 Mg. og 9 G. (Talværdi 73 Points); Peder Nielsen med 2 Mg., 8 G. og 3 Tg. (Talværdi 57 Points), og Søren Peter Wilhelm Albrethsen med 2 Mg., 8 G., 2 Tg. og 1 Mdl. (Talværdi 49 Points). Til Første Charakter kræves en Talværdi af i det Mindste 79 Points, til Anden af 41 Points. Det fuldstændige Resultat af Afgangsexamen for 1854 sees af efterstaaende Schema, der for de 6 Ældres Vedkommende tillige indeholder de dem ved Afgangsexamens første Deel i 1852 tilsendte Charakterer.

Examinanderne.	Afgangsexamens første Deel.				Afgangsexamens anden Deel.										Sovedcharakter.	Gebruff.
	Subff.	Frank.	Geographi.	Naturhistorie.	Danf.	Latin Fristlig.	Latin mundtlig.	Græff.	Religion.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Naturfære.			
E. Chr. Schebel.	Mg.	G.	Ug.	Mg.	Mg.	G.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Mg.	Mg.	Ug.	Første Char. Nr. 1.	Mg.	
J. S. D. Knuth	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	G.	G.	Mg.	Første Char. Nr. 2.		
J. P. Jørgensen	G.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	G.	Mg.	Første Char. Nr. 3.		
P. Nielsen	G.	Ug.	Mg.	G.	G.	G.	Mg.	G.	G.	Ug.	Ug.	G.	G.	Anden Char. Nr. 5.		
D. A. Kaaschou .	G.	G.	G.	G.	G.	G.	Mg.	G.	G.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Anden Char. Nr. 4.		
S. P. V. Albrethsen	G.	G.	Mg.	Mg.	G.	Mel.	G.	G.	Ug.	Ug.	G.	G.	G.	Anden Char. Nr. 6.		
S. C. A. Lassen .	Mg.	Ug.	Mg.	Mg.												
S. Chr. Solch . .	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.												
C. A. L. Seise . .	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.												
G. J. E. Jensenmark	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.												
L. B. Jessen . .	G.	Mg.	G.	Mg.												
T. P. Landsberg	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.												
A. N. L. Samsen	G.	Mg.	G.	G.												

Underviisningen. Lærerne.

I Lærerpersonalet ere ingen Forandringer indtruffne. Under 24 Febr. 1855 blev hidtilværende karakteriseret Overlærer Holmstedt udnævnt til virkelig Overlærer. I Medfør af Loven af 28 Marts 1855 ere, med Undtagelse af Rector, som allerede tidligere var ascenderet til høieste Rectorgage, 2200 Rdlr., alle de øvrige Lærere ascenderede til høiere Gager, saaledes som følger: Overlærer Østermann 1200 Rdlr.; Overlærer Holmstedt samt Adjunkterne Königsfeldt og Lowfen hver 1000 Rdlr.; Adjunkterne Børre og Reinhard hver 800 Rdlr., og Adjunkterne Knæænborg og Hertel hver 600 Rdlr. Lektionstabellen og Fagfordelingen er bibeholdt uforandret fra forrige Skoleaar, blot at Hebraisk i VII Cl. kun har havt 2 Timer, da der kun har været eet Parti, som ønskede Underviisning i dette Fag. Da Adjunkt Børre, som hidtil havde været overdraget Underviisningen i Gymnastik, ønskede at fritages herfor, har denne Underviisning siden 1 Oct. været overdraget til Vagtmester Baadstrup af den her cantonnerende Eskadron af 3die Dragonregiment, saaledes at Adjunkt Børre samtidigt blev antaget til Gymnastikinspæctor. Til nærmere Oversigt afstrykkes efterstaaende Lektionstabel og Fagfordeling.

Factionstabel.

	VII Cl.	VI Cl.	V Cl.	IV Cl.	III Cl.	II Cl.	I Cl.	Summa ugentlige Timer
Dansk	2	2	2	2	3	5	6	22
Tydsf	"	4	2	2	3	5	6	22
Fransf.	"	2	3	2	2	6	"	15
Latin	10	9	10	10	10	"	"	49
Græsk	6	5	5	5	"	"	"	21
Religion	2	2	2	2	2	3	3	16
Historie	3	3	3	3	3	3	4	22
Geographi . . .	"	1	1	1	1	1	3	8
Mathematif. . .	8	4	4	4	4	4	4	32
Naturlære . . .	4	"	"	"	"	"	"	4
Naturhistorie .	"	2	2	2	3	3	3	15
Skrivning . . .	"	"	"	1	3	4	5	13
Gymnastif. . .	—	—	—	—	—	—	—	5
Hebraisk	2	"	"	"	"	"	"	2
Sang.	—	—	—	—	—	—	—	4
Ugentlige Timer	34	36	36	36	36	36	36	

I Mathematif er VII Cl. deelt i 2 Afdelinger, hver med 4 Timer. Ved Sangunderviisningen, hvor VII Cl. er dispenseret, men i Dvrigt Classeinddelingen ikke kan følges, har hver Deeltagende 1 Time; ved Gymnastifunderviisningen, hvor hvergang 2 à 3 Classer ere combinerede, har VII Cl. 1 Time, de andre hver 2 Timer.

Fagfordeling.

Rector Latin og Græsk i VII Cl. . . . 16 Timer ugentligt.
 Overlærer Oftermann Latin i VI og

V Cl., Græsk i VI Cl.	24	Timer	ugentligt.
Overlærer Holmstedt Physik i VII Cl., Mathematisk i VII—IV Cl.	24	—	—
Adjunkt Rønigsfeldt Hebraisk i VII Cl., Historie i VII—V Cl., Geo- graphi i VI og V Cl., Skriv- ning i IV—I Cl.	26	—	—
— Powsen Tydsk i VI—III Cl., Historie og Geographi i III— I Cl.	26	—	—
— Børre Religion i VII—I Cl., Danst i VII—V Cl., Fransk i VI—III Cl.	31	—	—
— Reinhard Latin i IV og III Cl., Græsk i V og IV Cl., Historie og Geographi i IV Cl.	34	—	—
— Knæckenborg Naturhistorie i VI—I Cl., Mathematisk i III —I Cl.	27	—	—
— Hertel Danst i IV—I Cl., Tydsk i II og I Cl., Fransk i II Cl.	33	—	—
Bagtmester Baadstrup som Gymnastik- lærer	5	—	—
Stolelærer Grølev som Syngelærer	4	—	—

Sædvanlig Extragodtgjørelse af 1 Rdlr. 24 Sk. maa-
nedlig for hver Time, de læse over 24 Timer, er tilstaaet de
Herrer Rønigsfeldt, Powsen, Børre og Reinhard, ligesom
ogsaa de Herrer Knæckenborg og Hertel for hver Time, de
læse over 26 om Ugen.

Disciplene.

Disciplenes Antal var ved Slutningen af forrige Skoleaar 72. Af disse afgik, som ovenfor nævnt, 6 til Universitetet. 8 nye Disciple optoges; flere anmeldte maatte som aldeles umodne afvises. Efter Hovedexamen eller i Aarets Løb udmældtes 9 Disciple, 1 af V Cl., 6 af IV og 2 af III Cl., i det Hele for at forlade Studeringerne; Endeel af dem vare fra først af ustuderende og udgik efter deres Confirmation. Frequentisen er derefter for Tiden 65. En Liste over Disciplene i den Orden, hvori de efter sidste Maanedscensur sidde i Classerne, tilføies med Forældrenes Navne og Stilling i Parenthes.

VII Klasse.

- 1) Carl Arnold Leopold Heise (Prof. Pastor Heise i Birkerød).
- 2) Henrik Carl Alexander Lassen (Proprietair Lassen paa Fredensborg).
- 3) Hans Christian Holch (Skolelærer Holch i Gandløse).
- 4) Peter Thorolf Martinus Galsfjot (Slotspræst Galsfjot i Frederiksberg).
- 5) Ole Frederik Emil Fensmark (Kammerherre, Adjutant hos Kongen, Oberst v. Fensmark i Farum).
- 6) Thorvald Philip Landsperg (Skovrider Landsperg paa Dæmpegaard).
- 7) Louis Beethoven Jessen (Veiinspecteur Jessen i Slagelse).
- 8) Eduard Alfred Berner (afd. Generalconsul Berner i Tunis).
- 9) Carl Ernst Alexander Fensmark (Broder til Nr. 5).

- 10) Alexander Niels Lorenzen Hansen (Garver Hansen i Hillerød).
- 11) Henrik Steffens Helms (Pastor Helms i Esbønderup).

VI Klasse.

- 1) Wilhelm Carl Ravn (Regimentechirurg Ravn i Helsingør).
- 2) Caspar Peter Spang (Garver Spang i Hillerød).
- 3) Michael Clausen (forrige Assessor Clausen paa Grø).
- 4) Christopher Joachim Baldemar Landsberg (Broder til Nr. 6 i VII Cl.).
- 5) Peter Louis Stricker Gulstad (Controlleur Gulstad ved Dresunds Toldkammer).
- 6) Laurits Eiler Gunnarsen (Kobbersmedmester Gunnarsen i Hillerød).
- 7) Ferdinand Hans Henrik Verche (Kammerherre Verche i Hillerød).

V Klasse.

- 1) Sigfred Diderik Swanberg Rump (Blarmester Rump i Hillerød).
- 2) Niels Hansen Schou (Branddirecteur Schou i Hillerød).
- 3) Thomas Nicolai Topp Nielsen (Pastor Nielsen i Ramsløse).
- 4) Christian Arnold Conrad Wineken (Kjøbmand Wineken i Hillerød).
- 5) Knud Arnt Larsen Brendstrup (Kjøbmand Brendstrup paa Frederiksværk).
- 6) Oscar Harald Wiggo Emil le Normand de Bretteville (afd. Kammerjunker, Bysøgeb le Normand de Bretteville i Ubeltoft).

- 7) Michael Frederik Kamman Blichfeld (Provst Blichfeld i Veiby).
- 8) Carl Julius Uldall (Overauditeur Uldall i Kjøbenhavn).
- 9) Johannes Balthasar Gebhard Obelitz (Skovrider Obelitz i Nøddebo).
- 10) Gotthelf Carl Andreas Oluf Hørup (Skolelærer Hørup i Thorupmagle).

IV Klasse.

- 1) Carl Biggo Valfred Levinsohn (Slagtermester Levinsohn i Helsingør).
- 2) Elias Marcusen (belgisk Consul, Grosserer Marcusen i Helsingør).
- 3) Hans Hermann Julius Reinsholm (Godebsforvalter Reinsholm paa Arresødal).
- 4) Axel Lange (afd. Hof- og Stadsretsprocurator F. M. Lange i Kjøbenhavn).
- 5) Christian Andreas Nyholm (Skovrider Nyholm paa Jægerspriis).
- 6) Otto Peter Frederik Baldemar Kjeldahl (Districtslæge Kjeldahl paa Jægerspriis).

III Klasse.

- 1) Laurits Otto Christian Ottesen (Teglværkseier Ottesen ved Hillerød).
- 2) Theodor Nicolai Brendstrup (Broder til Nr. 5 i V Cl.).
- 3) Carl Wilhelm Christian Aabye (Kjobmand M. N. N. Aabye i Hillerød).
- 4) Christian Peter Margius Petersen (Cancelliraad, Hospitalksforstander Petersen i Hillerød).

- 5) Hans Peter Møller (Stedfader, Billedhugger Zahm i Hillerød).
- 6) Johan Peter Frederik Kieper (Fuldmægtig Kieper i Hillerød).
- 7) Wilhelm Christian Rudolf Königsfeldt (Adjunkt Königsfeldt i Hillerød).
- 8) Frederik August Hansen (afd. Forpagter Hansen paa Torstedlund).
- 9) Alexander Jochum Suhr Gulstad (Skibsklarerer Gulstad i Helsingør).
- 10) Hans Arnz (Colonibestyrer Arnz i Grønland).
- 11) Georg Henrik Wilsbech (Proprietair Wilsbech i Neiede).
- 12) Jean Henry William August la Cour (Pastor la Cour i Helsingør).
- 13) Hans Baldemar Arnz (Kammerraad Arnz i Hillerød).
- 14) Hans Adolf Lund (Provst Lund i Tjæreby).

II Klasse.

- 1) Christopher Julius Goldschmidt (Uhrmager Goldschmidt i Hillerød).
- 2) Peter Ludvig Hertel (Pastor Hertel i Haarslev).
- 3) Just Christian Andresen (Gudsforvalter Andresen paa Krabbesholm).
- 4) Theodor Christian Mogens Petersen (afd. Brændeviinsbrænder N. Petersen i Hillerød).
- 5) Frits Carl Olsen (søgelig Mundskjens Olsen).
- 6) Jørgen Daniel Bruhn (Skovfoged Bruhn i Strøgaardsvang).
- 7) Andreas Frederik Mandix Schou (Broder til Nr. 2 i V Cl.).
- 8) Christian Georg Dræleff (Kjøbmand Dræleff i Hillerød).

- 9) Hans Peter Mandix Schou (Broder til Nr. 2 i V Cl.).
- 10) Hans Hermann Theodor Mogens Petersen (Broder til Nr. 4 i III Cl.).
- 11) Christian Erik Emil Heilmann (Gjæstgiver Heilmann paa Frederiksværk).

I Classe.

- 1) Peter Werner Nielsen (Understutimester Nielsen i Frederiksborg).
- 2) Wilhelm Charles Thejll (Forpagter Thejll paa Idalund).
- 3) Hans Christian Carl Frederik Anthon Molbeck (Skolelærer Molbeck i Farsø).
- 4) Wilhelm Lund (Broder til Nr. 14 i III Cl.).
- 5) Georg Arnold Christian Frederik Arng (Broder til Nr. 10 i III Cl.).
- 6) Bendt Cornelius Christoph Frederik Ewertsen (Kammeraad Ewertsen i Hillerød).

Stipendier og Gratistpladser.

Af Skolens eget Stipendiefond er der for i Aar bevilget et Beløb af 285 Rdlr., nemlig H. C. A. Lassen og H. Chr. Holdt hver en Portion paa 50 Rdlr.; A. N. L. Hansen, M. Clausen og Chr. A. C. Wineken hver en Portion paa 35 Rdlr.; C. P. Spang, S. D. S. Rump, J. B. G. Obelig og A. Lange hver en Portion paa 20 Rdlr., Alt at oplægge til Bedkommendes Afgang til Universitetet. Af Slagelse Stipendiet ere de sædvanlige 90 Rdlr. udbeelte saaledes, at L. B. Jessen er bevilget en Portion paa 50 Rdlr., og Th. Ph. Landsperg og B. Chr. N. Königfeldt hver en Portion paa 20 Rdlr., ligeledes Alt at oplægge til

Vedkommendes Afgang til Universitetet. Fremdeles ere ved Ministerialskrivelse af 4 Dec. K. B. Jessen og P. L. Hertel bevilgede resp. 60 og 30 Rdlr. extraordinairt Stipendium af den ved Loven af 14 April 1852 § 5 in fine hjemlede extraordinaire Understøttelse til Disciple fra Slagelse By og Omegn. Foruden ovennævnte 12 Stipendiater, der eo ipso ere Gratister, ere endvidere efterfølgende 11 Disciple bevilgede ordinaire Gratistpladser for hele Aaret, nemlig Chr. J. B. Landsperg, B. C. Ravn, D. H. B. E. N. Bretteville, M. F. R. Blichfeld, G. C. A. D. Hørup, K. D. Chr. Ottesen, J. P. F. Nieper, F. N. Hansen, H. B. Arng, A. F. M. Schou og P. L. Hertel; samt 1 Discipel G. A. E. F. Arng en extraordinair Gratistplads for hele Aaret; endelig H. Arng en ordinair Gratistplads til 31 Martz 1855, og ligeledes P. L. St. Gulstad en ordinair Gratistplads for Aarets sidste Halvdeel fra 1 April 1855. De 2 molkfiske Stipendier paa 40 Rdlr. hvert aarlig ere oppebaarne af F. H. H. Verche og J. B. G. Obelig. For Tiden have følgende Disciple Stipendieoplag indestaaende i Sparekassen eller Universitetskvæsturen til følgende Beløb: H. C. A. Lassen 70 Rdlr., H. Chr. Holdt 135 Rdlr., Th. Ph. Landsperg 20 Rdlr., K. B. Jessen 145 Rdlr., A. N. L. Hansen 75 Rdlr., M. Clausen 110 Rdlr., E. P. Spang 20 Rdlr., F. H. H. Verche 55 Rdlr., S. D. S. Rump 60 Rdlr., J. B. G. Obelig 40 Rdlr., Chr. A. E. Wineken 90 Rdlr., A. Lange 40 Rdlr. og B. Chr. R. Königsfeldt 60 Rdlr.; i Alt 920 Rdlr. Stipendiefondet, der før udgjorde 6000 Rdlr., er forøget til 6200 Rdlr. ved at udsætte i Juni Termin f. A. en opsparet Incrementcapital af 200 Rdlr.

Bibliotheket. Samlinger.

Bibliotheket og de videnskabelige Samlinger vedblive stadigt at modtage Forøgelse, deels ved Forsendelser fra Cultusministeriet og Gaver fra Private, deels ved Indkjøb saavel for den normerede Sum 385 Rdlr. som for Disciplenes Bidrag til Morfskabsbibliotheket, der for dette Skoleaar har andraget 64 Rdlr. Efterat en Realcatalog over Bibliotheket og Samlingerne er bleven trykt i Programmet for Aaret 1852 og et Tillæg dertil i Programmet for 1854, vil i Programmet for 1856 blive givet et andet Tillæg om den i Mellemtiden skete Forøgelse og Udvidelse af Bibliotheket og Samlingerne.

De i Skoleaaret gennemgaaede Højskole- og Læsebøger.

Dansk.

- VII Cl. Af Thortsens Litteraturhistorie er læst fra Holberg til Slutningen; Prøver af de forskjellige Perioders Litteratur ere stadig læste ved Siden heraf. 3 Regelen 3 Stile og 1 mundtligt Foredrag om Maanedens.
- VI Cl. Af Thortsens Litteraturhistorie er læst forfra til Christian d. Syvendes Periode. Borgens Veiledning til Udarbejdelser i Modersmaalet er jævnlig benyttet. Op-læsing, Stile og Foredrag som i VII Cl.
- V Cl. Sneedorff-Birchs Rettskrivningslære er læst og repeteret; af Borgens Veiledning er læst p. 65—93; i Regelen 4 Stile om Maanedens. Flere æsthetiske Værker ere læste med Disciplene.

- IV Cl. Rettskrivningslæren og Interpunctionslæren ere indøvede, tildeels efter Sneedorff-Birchs Rettskrivningslære. Af Holsts poetiske Læsebog ere nogle Digte lærte udenad. 1 ugentlig Stiil, for det Meste af beskrivende Indhold.
- III Cl. Holsts profaiste Læsebog er benyttet til Dvælsler i Læsning og Analyse. Bojesens danske Sproglære er læst fuldstændig. 1 ugentlig Stiil (Gjenfortælling og Oversættelse fra Fransk).
- II Cl. Molbechs danske Læsebog fra p. 153 til Enden. Bojesens danske Sproglære indtil Ordstillingen. 2 Stile om Ugen ere skrevne paa Skolen, deels Dictat, deels Gjenfortælling og Oversættelse fra Tydsk.
- I Cl. Til Dvælsler i Læsning og Analyse af den enkelte Sætning er benyttet Molbechs danske Læsebog til p. 153. Af Holsts Smaadigte til Udenadslæsning ere 12 lærte udenad. 3 Dictatstile om Ugen.

Latin.

- VII Cl. A. Ciceros Taler for C. Roscius Amerinus og mod Catilina, Sammes Disputatt. Tusc. 3die Bog, samt Cato Major og Valius; Sammes Breve, 9de Afsnit i Kiølsens Udg.; Sallusts Bellum Catilinarium; Livius 5te og 31te Bog; af E. Flemmers Udvalg af Solvalderens Prosaister Afsnittene af Curtius, Sueton, Plinius, Quintilian, Seneca, Belleius Paterculus og Tacitus; Horats's Oder, 2den og 3die Bog, samt Epistlerne og Ars poëtica; Vneidens 2den, 3die og 4de Bog. Forskjellige Punkter af Grammatiken efter Madvig ere behandlede eftersom Læsningen eller de skriftlige Arbejder dertil gav Anledning; det Væsentligste af Antiquiteter og Litteraturhistorie er meddeelt efter Bojesen og Tregder. 2 Stile ugentligt.

- VII Cl. B. Ciceros Cato Major og Pælius; Sallusts Catilina; Livius 5te og 31te Bog; af E. Flemmers Udvalg af Solvalderens Profaisker Ufsnittene af Sueton, Quintilian, Seneca, Velleius Paterculus og Tacitus; Horats's Oder 1ste og 3die Bog; Veneidens 3die og 4de Bog. Grammatik, Litteraturhistorie, Antiquiteter, Stil ligesom VII Cl. A.
- VI Cl. Cicero de Senectute; Orat. pro S. Roscio Amerino; Sallusts Bellum Catilinarium; Horats's Oder 2den Bog; Virgils Veneide 4de Bog. Syntaren i Madvigs latinske Grammatik repeteret. Bojesens romerske Antiquiteter indtil Statsforvaltningen. 2 Stile ugentligt skrevne hjemme, desuden hveranden Uge en Stil skreven paa Skolen.
- V Cl. Ciceros Tale for det Maniliske Forslag og for Kong Deiotarus; Sallusts Bellum Catilinarium; af Dvids Metamorphoses (ed. Feldbausch) de 7 første Stykker. I Madvigs latinske Grammatik er læst af Syntaren forfra indtil 3die Ufsnit, samt Formlæren repeteret. 3 Stile ugentligt, den ene skreven paa Skolen.
- IV Cl. Cæsars galliske Krig 1ste og 2den Bog; Ciceros Tale for det Maniliske Forslag 1—40 Cap. Af Madvigs Grammatik Formlæren indtil Ord-dannelse-læren repeteret; af Syntaren læst de vigtigste Regler af Casuslæren samt af Capitelne om Coniunctiv og Infinitiv. 2 Stile ugentlig.
- III Cl. Bergs og Møllers Læsebog 1ste Afdeling p. 1—40 i Udvalg. Af Cornelius Nepos Pausanias, Cimon, Pysander, Thrasybulus, Conon, Dion, Iphicrates, Dattames. Madvigs Formlære indtil Ord-dannelse-læren. Dmtr. 50 skriftlige Dvelfer.

Græsk.

- VII Cl. A. Odysseens 8de—11te Bog; Herodots 1ste Bog samt 5te Cap. 1—156; Xenophons Memorabilia 1ste Bog; Platons Apologia Socratis og Kriton; Demosthenes's 3 olynthiske Taler, Taler om Freden, de to første philippiske og Taler om Kronen; Sophocles's Oedipus Tyrannus. Hovedpunkterne af Madvigs græske Syntax ere gjenneingaaede efter som Læsningen dertil gav Anledning; ligeledes Antiquiteterne; Litteraturhistorien efter Tregder.
- VII Cl. B. Odysseens 9de—11te Bog; Herodots 1ste Bog; Xenophons Memorabilia 2den Bog; Platons Apologia Socratis og Kriton; Demosthenes's Tale om Kronen. Grammatik og Antiquiteter ligesom VII Cl. A.
- VI Cl. Xenophons Memorabilia 3die Bog; Herodots 1ste Bog; Odysseens 11te Bog.
- V Cl. Xenophons Anabasis 1ste og 2den Bog; cursorisk Halvdelen af 3die Bog. Tregders Formlære indtil Ord-dannelseskæden.
- IV Cl. Punds græske Læsebog p. 1—29, p. 132—133, p. 137—151. Tregders Formlære indtil Cap. 11.

Hebraisk.

- VII Cl. B. Genesis Cap. 1—18; Whittes Grammatik til § 76 incl. med Undtagelse af 6te og 7de Cap.

Lybsk.

- VI Cl. Hele den poetiske Deel af Hjorts Læsebog. I den første Halvdeel af Skoleaaret ere Lorenzens Stiløvelser benyttede til mundtlig Oversættelse. Ugentlig ere 2

Stile skrevne, den ene hjemme, den anden paa Skolen.
Meyers Grammatik. En kort Litteraturhistorie.

- V Cl. Hjorts Læsebog p. 415—459; mundtlige Øvelser efter Lorenzens Stiiløvelser; ugentlig 1 Stiil hjemme efter samme Lærebog. Meyers Grammatik.
- IV Cl. Hjorts Læsebog p. 164—195, 340—356, 564—577; een Stiil ugentlig efter Lorenzens Lærebog. De uregelmæssige Verber efter Meyers Grammatik.
- III Cl. Hjorts Læsebog p. 66—101. Til mundtlig Oversættelse ere benyttede Jürs og Kungs Materialier p. 80—100. Meyers Grammatik til p. 42.
- II Cl. Kungs Læsebog p. 152—220. Jürs og Kungs Materialier ere benyttede til mundtlig og skriftlig Oversættelse fra Dansk. Formlæren fuldstændigt efter Meyers Grammatik.
- I Cl. Kungs Læsebog p. 34—152. Det Vigtigste af Formlæren efter Meyers Grammatik.

Fransf.

- VI Cl. Statariff Borrings Etudes p. 62—105, 330—355. Til cursorisk Læsning er benyttet Les 3 mousquetaires af H. Dumas, og Colomba, suivée de la mosaïque af Mérimée. Hele Borrings Grammatik er læst; i Regelen er een Stiil skreven om Ugen.
- V Cl. Af Borrings Etudes p. 1—62, 105—148, 188—197, 222—278, 284—309, 334—395. Hele Grammatiken. 1 Stiil ugentligt.
- IV Cl. Borrings Læsebog for Mellemclåsser p. 106—113, 204—226, 241 ad fin. Af Borrings Grammatik hele Formlæren; af Syntaxen Læren om Artiklen, Adjectiverne og Pronominerne. 1 Stiil ugentligt.
- III Cl. Af samme Læsebog p. 1—53, 82—90, 250—262.

Af Grammatiken er læst den regelmæssige Deel af Formlæren samt de vigtigste uregelmæssige Verber. I den sidste Deel af Aaret een Stiil ugentligt.

- II Cl. Borrings Manuel p. 23—41, 81—165. Af Borrings Grammatik Artiklen, Pronomina, Talord, Hjælpeverberne, de 4 Conjugationer og de fleste uregelmæssige Verber.

Religion.

- VII Cl. Af Gads Lærebog er læst p. 1—141, 196—232. Af det nye Test. i Grundsproget er læst Joh. Evang.; Classens ældre Afdeling har tillige repeteret Galaterbrevet og Jacobs Brev.
- VI Cl. Gads Lærebog p. 48—141; hele Herslebs Bibelhistorie. Den sidste Halvdeel af Apostlernes Gjerninger er læst paa Skolen.
- V Cl. Gads Lærebog p. 1—36, 160—196; af Herslebs Bibelhistorie p. 166 til Slutningen; en Deel af Apostlernes Gjerninger er læst.
- IV Cl. Balles Lærebog Cap. VI C. ad fin. og Cap. I. Herslebs Bibelhistorie fra 4de Periode indtil det N. Test. Marci Evang. er læst.
- III Cl. Af Balles Lærebog Cap. IV—VI C. Af Herslebs Bibelhistorie forfra til p. 72. En Deel af Marci Evang. er læst.
- II Cl. Af Balles Lærebog Cap. I—III. Hele Herslebs mindre Bibelhistorie og endeel Psalmer. Af det G. Test. er læst 2den Mosebog.
- I Cl. Herslebs mindre Bibelhistorie indtil Jesu Parabler; Luthers lille Katechismus og endeel Psalmer. Af det G. Test. er læst 1ste Mosebog.

Mathematif.

- VII Cl. A. Repetition af det befalede Pensum efter Fallesens rene Mathematif, Oppermanns Geometri, Mundts Stereometri, Ramus's Trigonometri og Steens Begyndelsesgrunde i den mathematifke Geographi. Een Opgave ugentligt.
- VII Cl. B. Af Fallesens rene Mathematif er repeteret p. 168 til Enden. Desuden læst Ramus's Stereometri p. 144—211 (med Undtagelse af enkelte Sæminger), samt det Meste af 1ste og 2det Cap. af Ramus's Trigonometri. Een Opgave ugentligt.
- VI Cl. Af Fallesens rene Mathematif er læst Cap. VIII p. 187—193, 197 til Enden, samt repeteret det forhen læste. Een Opgave ugentligt.
- V Cl. Af Fallesens rene Mathematif er læst p. 70—96, 101—120, 168—189, 193—197, samt repeteret det forhen læste. Af Ramus's Geometri er læst p. 53—74, 84—87, 90—92, 99—100, samt repeteret p. 1—44. Een Opgave ugentligt.
- IV Cl. De 4 Regningsarter lærte tildeels efter Steens Mathematif; desuden Læren om Proportioner. Af Ramus's Geometri er læst p. 1—44.
- III Cl. Reguladetri i Brøf. 3 Bogstavregning de 4 Regningsarter efter Bergs Opgaver indtil Decimalbrøf.
- II Cl. Regning med Brøf, Reguladetri i hele Tal med Parttagning.
- I Cl. De 4 Regningsarter i benævnte Tal; Reguladetri i hele Tal; Brøf.

Naturlære.

- VII Cl. A. Naturlærens mechanifke Deel er læst efter Dr. sted og den chemifke Deel repeteret efter Petersen.

VII Cl. B. Naturlærens mechaniske Deel er læst efter Drsted.

Naturhistorie.

VI Cl. Et Cursus i Zoologi efter Bramsens og Dreyers og i Botanik efter Petits Lærebog.

V Cl. Af Botaniken er læst den almindelige Deel efter Petits Lærebog; af Zoologien Fiske og Leddedyr.

IV Cl. Speciel Botanik efter Petit. I Begyndelsen af Skoleaaret Dveller i at beskrive Planter.

III Cl. Fiskenes og Leddedyrernes Naturhistorie efter Bramsen og Dreyer. I Slutningen af Skoleaaret Dveller i at beskrive Planter.

II Cl. Beskrivelser af Pattedyrenes, Krybdyrenes og Fiskenes Jdre, Levemaade, Betydning for Menneskene og Systematik med Benyttelse af Naturalier og Afbildninger samt Bramsens og Dreyers Lærebog som Grundlag. I Slutningen af Skoleaaret Dveller i at beskrive Planter.

I Cl. Beskrivelser af et Udvalg af Deendyr og Insekter som i 2den Cl., dog uden Benyttelse af nogen Lærebog.

Anm. Almindelig Zoologi er iaar ikke læst i nogen lavere Klasse end den sjette, paa Grund af en Forandring i Planen, hvorved denne Deel af Zoologien for Fremtiden udsættes til IV Cl.

Historie.

VII Cl. Et fuldstændigt Cursus i Verdenshistorien.

VI Cl. De 3 nordiske Riger og Italien.

V Cl. Folkevandringsens og Arabernes Periode (efter Weber); Frankrig, England, Spanien, Portugal, Nederlandene, Tydskland og Schweiz.

IV Cl. Den gamle Historie efter Thrige.

III Cl. Allens Danmarks Historie fra Aaret 1042—1818.

II Cl. Kosfeds fragmentariske Historie fra Carl I i England til Aar 1848; Danmarks Historie efter Allens Værebog indtil 1042.

I Cl. Kosfeds fragmentariske Historie fra Begyndelsen indtil Carl XII.

Geographi.

VI Cl. Et fuldstændigt Cursus efter Belschow.

V Cl. Den almindelige Indledning til Geographien og den specielle til Europa, Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussen, Tydskland, Nederlandene, Belgien og det brittiske Rige.

IV Cl. Asien, Africa, America, Australien. Königsfeldts gamle Geographi.

III Cl. Belschows Værebog fra det brittiske Rige til Asien.

II Cl. Belschows Værebog fra Europa til det brittiske Rige.

I Cl. Ingerslevs mindre Værebog i Geographien.

I det nye Skoleaar er under Forudsætning af Ministeriets Approbation*) paataant at bruge følgende Bøger i de forskjellige Classer.

VII Cl. I Latin og Græsk forskjellige Affnit af Cicero, Virgilius, Sævalderens Prosaister (E. Flemmer), Horats, Virgil, Xenophon, Platon, de græske Tragikere og Tælere, Homer, Herodot, Alt efter nærmere Bestemmelse;

*) Da det er tænkeligt, at en eller anden af disse Bøger vil blive ombyttet med en anden, anmodes vedkommende Disciple om ikke at anskaffe sig de i det Følgende nævnte Bøger uden først nærmere at foresvørge sig hos Rector eller Faglæreren.

Tregders Litteraturhistorie, Bojesens græske og romerske Antiquiteter, Madvigs latinse Grammatik og græske Syntax, Tregders græske Grammatik, et græsk N. Test., Gads Lærebog, Thortsens Litteraturhistorie, Winthers nordiske Mythologi, Borgens Veiledning til Udarbejdelser, Sneedorff-Virchs Rettskrivningslære, Ramus's Geometri og Trigonometri, Fallesens Arithmetik, Müllers kemiske Physik ved Petersen (samt for VII A Ørstedes mekaniske Physik), Valandes Logarithmer, Webers Verdenshistorie, Rosfods Udtog af Historien, Allens Danmarks Historie, Königsfeldts gamle Geographi; samt for dem, som læse Hebraisk, en hebraisk Bibel og Whittes Grammatik.

VI Cl. Ciceros Taler, Udsnit af hans philosophiske Skrifter, af Livius, Sallust, Virgil, Horats, Herodot, Droysen, Alt efter nærmere Bestemmelse; Xenophons Memorabilia (Thomsen), Madvigs latinse Grammatik og græske Syntax, Tregders græske Grammatik, Sammes Litteraturhistorie, Bojesens græske og romerske Antiquiteter, Gads Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Thortsens Litteraturhistorie, Winthers nordiske Mythologi, Borgens Veiledning, Sneedorff-Virchs Rettskrivningslære, Borrings Etudes (4de Udg.), Sammes Stiløvelser (4de Udg.) og Grammatik (7de Udg.), Hjorts tydske Læsebog (poetisk Deel), Lorenzens Stiløvelser, Meyers tydske Grammatik, Ramus's Geometri, Fallesens Arithmetik, Valandes Logarithmer, Bramsens og Dreyers Zoologi og Botanik, Petits Botanik, Webers Verdenshistorie, Rosfods Udtog af Historien, Allens Danmarks Historie, Munthes Geographi ved Belschow, Königsfeldts gamle Geographi, et Atlas.

V Cl. Ciceros Taler, Sallusts Bellum Jugurthinum (Fibi-

ger), Xenophons Anabasis, Madvigs latinste Grammatik, Tregders græske Grammatik, Bojesens romerske Antiquiteter, et dansk N. Test., Gads Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Borgens Veiledning, Sneedorff-Birchs Rejskrivningslære, Borrings Etudes (sidste Udg.), sammes Stiiløvelser (5te Udg.) og Grammatik (8de Udg.), Hjorts tydske Læsebog (prosaist Deel, 3die Udg.), Lorenzens Stiiløvelser, Meyers tydske Grammatik, Ramus's Geometri, Fallesens Arithmetik, Lützens Zoologi, Petits Botanik, Webers Verdenshistorie, Kosfods Udtog af Historien, Allens Danmarks Historie, Munthes Geographi ved Velschow, Königsfeldts gamle Geographi, et Atlas.

IV Cl. Julius Cæsars Gallerfrig (Whitte), Ciceros Taler (Madvig), Madvigs latinste Grammatik, Lunds græske Læsebog, Tregders græske Grammatik, et dansk N. Test., Valles Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Holsts danske poetiske Læsebog, Sneedorff-Birchs Rejskrivningslære, Bojesens danske Grammatik, Borrings franske Læsebog for Mellemklasser (7de Udg.), sammes Stiiløvelser (5te Udg.) og Grammatik (8de Udg.), Hjorts tydske Læsebog (prosaist Deel, 3die Udg.), Lorenzens Stiiløvelser, Meyers tydske Grammatik, Ramus's Geometri og Arithmetik, Lützens Zoologi, Petits Botanik, Thriges gamle Historie, Munthes Geographi ved Velschow, Königsfeldts gamle Geographi, et Atlas.

III Cl. Bergs og Møllers latinste Læsebog, Madvigs latinste Grammatik, et dansk N. Test., Valles Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Holsts danske prosaist Læsebog, Bojesens danske Grammatik, Borrings franske Læsebog for Mellemklasser (sidste Udg.), sammes Stiiløvelser (sidste Udg.) og Grammatik (8de Udg.), Hjorts tydske

Læsebog (profaisk Deel, 3die Udg.), Zürs og Kungs Materialier, Meyers tydske Grammatik, Ursins Regnebog, Bergs Dpgaver, Pützens Zoologi, Allens Danmarks Historie, Munthes Geographi ved Bellschow, et Atlas.

II Cl. En Bibel, en Psalmebog, Katechismus, Balles Læsebog, Herslebs mindre Bibelhistorie, Molbechs danske Læsebog, Holsts Smaadigte til Udenadslæsning, Bojesens danske Grammatik, Borrings Manuel (sidste Udg.) og Grammatik (sidste Udg.), Kungs tydske Læsebog for lavere Classer, Zürs og Kungs Materialier, Meyers tydske Grammatik, Ursins Regnebog, Rabens Regneopgaver, Pützens Zoologi, Rosods fragmentariske Historie, Allens Danmarks Historie, Munthes Geographi ved Bellschow, et Atlas.

I Cl. En Bibel, en Psalmebog, Katechismus, Herslebs mindre Bibelhistorie, Molbechs danske Læsebog, Holsts Smaadigte til Udenadslæsning, Kungs tydske Læsebog for lavere Classer, Meyers tydske Grammatik, Ursins Regnebog, Rabens Regneopgaver, Rosods fragmentariske Historie, Jørgerslevs lille Geographi, et Atlas.

Schema over den offentlige Afgangsexamen og Hovedexamen i Frederiksborg lærde Skole i Aaret 1855.

Løverbdagen d. 23 Juni.

kl. 9. VII Cl. Latinsk Versjon, D.; VI Cl. Tydsk Stil, B.; V og IV Cl. Latinsk Stil, Ho.; III—I Cl. Regning, R. Ku.

- Rl. 4. VII Cl. Arithmetisk Opgave, Kø.; VI—IV Cl. Matematiske Opgaver, H. N.

Mandagen d. 25 Juni.

- Rl. 9. Alle Classer Dansk Stil, Ho. Kø. & Kn. H.
 " 4. VII Cl. Geometrisk Opgave, D.; VI Cl. Latinsk Stil, B.

Tirsdagen d. 26 Juni.

- Rl. 9. VII Cl. Latinsk Stil. N.
 " 5. VI Cl. Fransk. Madvig, B. H.

Onsdagen d. 27 Juni.

- Rl. 8. VII Cl. A. Græsk. Madvig, D. F.
 " 12. VII Cl. A. Historie. Madvig, Kø. N.
 " 5. VI Cl. Tydsk. & D. H.
 " 8. VI Cl. Naturhistorie. Holten, Kn. &
 " 5. VII Cl. A. Matematik. Holten, Ho. Kn.

Torsdagen d. 28 Juni.

- Rl. 8. VII Cl. A. Latin. D. N. F.
 " 12. VI Cl. Geographi. Madvig, Kø. N.
 " 12. VII Cl. A. Religion. B. H. &
 " 5. VII Cl. A. Physik. Holten, Ho. Kn.

Fredeagen d. 12 Juli.

- Rl. 8. VII Cl. B. Religion og Hebraisk. B. Kø. H.
 " 12. IV Cl. Tydsk. & B. H.
 " 5. II Cl. Fransk. H. & B.
 " 8. III Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. &
 " 12. V Cl. Matematik. Ho. N. Kn.
 " 5. IV Cl. Matematik. Ho. N. Kn.

Fredagen d. 13 Juli.

- Kl. 8. VII Cl. B. Latin. D. R. F.
 " 12. V Cl. Fransk. B. Ks. He.
 " 5. III Cl. Latin. R. D. F.
 " 8. V Cl. Tydsk. L. B. He.
 " 12. IV Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 " 5. II Cl. Tydsk. He. L. B.

Løverdagen d. 14 Juli.

- Kl. 8. VII Cl. B. Mathematif. Ho. R. Kn.
 " 12. V Cl. Græsk. R. D. F.
 " 5. VI Cl. Historie. Ks. D. R.
 " 8. III Cl. Fransk. B. L. He.
 " 12. V Cl. Religion. B. Kn. He.
 " 5. IV Cl. Fransk. B. L. He.

Mandagen d. 16 Juli.

- Kl. 8. VII Cl. B. Græsk. F. D. R.
 " 12. IV Cl. Religion. B. Ks. Kn.
 " 5. VI Cl. Latin. D. R. F.
 " 8. V Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 " 12. I Cl. Historie og Geographi. L. R. He.
 " 5. II Cl. Dansk. He. B. Kn.

Tirsdagen d. 17 Juli.

- Kl. 8. VII Cl. B. Physik. Ho. R. Kn.
 " 12. VI Cl. Religion. B. Kn. He.
 " 5. V Cl. Latin. D. R. F.
 " 8. III Cl. Historie og Geographi. L. Ks. He.
 " 12. IV Cl. Historie og Geographi. R. Ks. L.
 " 5. II Cl. Historie og Geographi. L. Ho. Ks.

Onsdagen d. 18 Juli.

- Kl. 8. VI Cl. Græsk. D. R. F.
 „ 12. III Cl. Religion. B. Ks. He.
 „ 5. V Cl. Historie og Geographi. Ks. D. R.
 „ 8. I Cl. Religion og Naturhistorie. B. Kn. L.
 „ 12. II Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 „ 5. III Cl. Tydsk. L. B. He.

Torsdagen d. 19 Juli.

- Kl. 8. IV Cl. Latin og Græsk. R. D. F.
 „ 12. II Cl. Religion. B. Ks. Kn.
 „ 8. VI Cl. Mathematif. Ho. Kn. He.
 „ 12. I Cl. Tydsk og Dansk. He. L. R.

Fredagen d. 20 Juli holdes Censuren, hvis Resultat samme Dag, til en Tid, som vil blive nærmere bestemt, be-
 kjendtgjøres for Disciplene. Lørdagen d. 21 Juli holdes
 Prøven over de nyanmeldte Disciple. Torsdagen d. 23 Au-
 gust tager Underviisningen for det nye Skoleaar sin Be-
 gyndelse.

Disciplenes Fædre og Bærger samt andre Skolens Bel-
 yndere indbydes herved til at bære den mundslige Deel af
 disse Prøver med deres Nærværelse.

Frederiksborg lærde Skole i Juni 1855.

H. M. Flemmer.
